

Kalendarz 2024

Czyste Powietrze – Biebrza – Przeciwdziałanie Emisjom

Bagno Ławki – największy obszar naturalnych torfowisk doliny Biebrzy / fot. Piotr Dombrowski

Dofinansowano:

Kalendarz 2024

Czyste Powietrze – Biebrza – Przeciwdziałanie Emisjom

Tekst:

Beata Głębocka, Piotr Tałałaj

Opracowanie:

Beata Głębocka

Autorzy zdjęć:

Piotr Dombrowski, Piotr Tałałaj, Jerzy Bachliński, Jakub Spodymek, Błażej Felczak, Beata Głębocka, Artur Wiatr, Przemysław Kumorek

Wydawca:

Biebrzański Park Narodowy, Osowiec-Twierdza 8, 19-110 Goniądz

Skład i druk:

Printing House, Szkolna 30, 05-091 Ząbki

Kalendarz został wydany w ramach przedsięwzięcia:

Realizacja działań edukacyjnych Biebrzańskiego Parku Narodowego na terenie województwa podlaskiego pn.

Czyste Powietrze – Biebrza – Przeciwdziałanie Emisjom,
w ramach Programu Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej.

Niniejszy materiał powstał w ramach projektu dofinansowanego ze środków NFOŚiGW z Programu Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej.

Za jego treść odpowiada wyłącznie Biebrzański Park Narodowy.

Biebrzański Park Narodowy realizuje w ramach przedsięwzięcia działania edukacyjne nt. walki ze smogiem, sposobów ograniczania i unikania emisji powierzchniowej i punktowej, wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie ludzkie oraz środowisko naturalne, ekologicznych metod ogrzewania budynków, zmiany zachowań odbiorców w codziennym życiu, w celu ograniczenia emisji, znaczenia obszarów cennych przyrodniczo i mokradł w ograniczaniu emisji dwutlenku węgla.

Przedsięwzięcie realizowane jest poprzez organizację warsztatów, szkoleń, konferencji, wystaw, konkursów, wydawanie wydawnictw edukacyjnych, a także przez działalność edukacyjną i promocyjną w mediach. Główną grupą docelową – odbiorcami działań edukacyjnych – jest społeczność lokalna tj. dzieci, młodzież i dorośli – mieszkańcy doliny Biebrzy (18 gmin z terenu i otuliny Biebrzańskiego Parku Narodowego). Ze względu na charakter i zakres przedsięwzięcia odbiorcami są również mieszkańcy województwa podlaskiego.

„Tam, gdzie jest czysta woda, gleba i powietrze żyją szczęśliwi ludzie”(dr Włodzimierz Chętnicki)

Niestety, tylko z powodu zanieczyszczeń powietrza umiera rocznie **9 milionów ludzi**, w tym **500 tysięcy** w Unii Europejskiej i blisko **50 tysięcy** w Polsce. Światowa roczna emisja dwutlenku węgla wynosi około 50 miliardów ton, z czego najwięcej pochodzi z zużycia paliw kopalnych. Do zanieczyszczenia powietrza przyczyniają się również wycinki lasów, niewłaściwa gospodarka gruntami, emisja gazów cieplarnianych, jak np. metanu i podtlenku azotu. Łącznie od wybuchu rewolucji przemysłowej ludzkość wyemitowała tyle gazów cieplarnianych, że stężenie dwutlenku węgla w atmosferze wzrosło prawie o połowę, a średnia temperatura na Ziemi wzrosła o 1,1 stopnia Celsjusza. Wyższa temperatura powoduje poważne zmiany klimatu, biosfery oraz układu lądów i wód. Przewiduje się, że pod koniec XXI wieku może ona wzrosnąć nawet o 5,7 stopni Celsjusza. Jeśli w bieżącym stuleciu chcemy ograniczyć globalne ocieplenie do w miarę bezpiecznego wzrostu o 1,5 stopnia, to do 2050 roku musimy ograniczyć emisję gazów cieplarnianych do zera.

Do działań, które ludzkość musi podjąć w ciągu trzech najbliższych dekad, należy redukcja o jedną trzecią obecnych emisji dwutlenku węgla. Wymaga to rozwoju i wdrażania tzw. zielonej energetyki oraz zmniejszenia o połowę emisji pochodzącej z przemysłu, rolnictwa, hodowli bydła, transportu i budynków. Konieczne są również zmiany w stylu życia codziennego, który szczególnie w krajach bogatych prowadzi do marnotrawstwa cennych zasobów. Kolejnym wyzwaniem jest wyłapywanie dwutlenku węgla z instalacji energetyczno-przemysłowych, a także bezpośrednio z powietrza.

Już dzisiaj podejmij działania, aby chronić naszą Planetę!

Biebrzański Park Narodowy jest największym polskim parkiem narodowym w Polsce. Chroni jedne z najcenniejszych obszarów bagiennych w Europie. Tereny te mają ogromne znaczenie dla zachowania bogactwa roślin, zwierząt i różnorodności krajobrazu. Bagna biebrzańskie nazywane są „ptasim rajem”. Zaobserwowano tu niemal 70% gatunków awifauny Polski! Dla niektórych gatunków, takich jak: wodniczka, orlik grubodzioby, dubelt czy uszatka błotna, dolina Biebrzy jest jedną z ostatnich ostoi w Europie. Bird Life International uznał te tereny za ostoję ptaków o randze światowej. Mało który region w Polsce może poszczycić się tak dużą liczebnością najbardziej okazałego storczyka – obuwika pospolitego czy jednego z najrzadszych motyli krajowych – niepylaka mnemozyny. Występuje tu także kilka rodzin wilków, spotykane są rysie, bobry i wydry. Królem mokradł jest jednak łoś. Biebrzańska populacja tego gatunku jest największa w Polsce i liczy ok. 600 osobników.

Biebrzański Park Narodowy już w 1995 r. został wpisany na listę obszarów wodno-błotnych o znaczeniu międzynarodowym w ramach Konwencji Ramsarskiej, czyli najcenniejszych mokradł na świecie. Właśnie te środowiska, na równi z lasami, warunkują stabilność życia na ziemi. Torfowiska schładzają klimat, zmniejszając ilość dwutlenku węgla w atmosferze i ograniczając w ten sposób efekt cieplarniany. Spełniają wiele różnych funkcji przyrodniczych, gromadząc organiczne zasoby węgla i azotu, oczyszczając wody, hamując odpływ wód podziemnych do rzek, magazynując wody podziemne i powierzchniowe. Niestety ponad połowa obszarów podmokłych w skali światowej zanikła lub została trwale zniszczona w ciągu ostatniego stulecia.

Dofinansowano:

Dolina Biebrzy jest największą w Polsce ostoją łosia – ssaka typowo bagiennego/ fot. Błażej Felczak

Powstrzymanie kryzysu klimatycznego to obecnie jedno z najważniejszych zadań dla ludzkości. Aby to osiągnąć, musimy uruchomić cały arsenał działań, m.in. chronić naturalne ekosystemy, jak np. lasy czy mokradła i ograniczać emisję gazów cieplarnianych. Zarówno kryzys klimatyczny, jak i spadek różnorodności biologicznej wzięły się m.in. stąd, że człowiek nadmiernie eksploatował a nawet niszczył przyrodę. Musimy zmienić ten kierunek i rozwinąć gospodarkę bardziej sprzyjającą środowisku naturalnemu.

Styczeń 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
29	30	31											

11 stycznia – Dzień Wegetarian

Biebrzańskie mokradła / Fot. Piotr Tałałaj

Nie ma lepszego katalizatora w biosferze lądowej niż naturalne torfowiska, które wychwytyją dwutlenek węgla z atmosfery i zatrzymują węgiel wewnątrz.

Bagna to magazyn węgla w torfie – glebie składającej się z martwych szczątków roślin, które nie uległy całkowitemu rozkładowi w mocno uwodnionym środowisku beztlenowym.

Łuty 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29										

2 lutego – Światowy Dzień Mokradet

Łoś na rozlewiskach Biebrzy pod Goniądzem / fot. Jerzy Bachliński

Torfowiska zajmują zaledwie 3% powierzchni lądowej świata, ale zawierają więcej węgla niż atmosfera, a nawet dwa razy więcej niż znajduje się go w całej biomasy roślin lądowych. Węgiel ten gromadzony był przez tysiące lat, odkładając się w pokładach torfu.

Tak jak wszystkie rośliny zielone, te bagienne pobierają dwutlenek węgla w procesie fotosyntezy i wbudowują cząsteczki węgla w swoje tkanki. W przeciwieństwie do ekosystemów niebagiennych, na mokradłach część tkanek tych roślin pozostaje w torfie i akumuluje się przez tysiące lat milimetr po milimetrze, tworząc jego pokłady.

Marzec 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31							

3 marca – Dzień Dzikiej Przyrody
 14 marca – Dzień Sprzeciwu Wobec Tam
 21 marca – Dzień Lasów, Dzień Wierzby

22 marca – Dzień Wody
 23 marca – Godzina dla Ziemi

Batalion – jeden z symboli fauny biebrzańskiej, logo Biebrzańskiego Parku Narodowego/ fot. Jakub Spodymek

W skali świata osuszono 15–20% powierzchni torfowisk, a w Polsce ok. 90%. Odwodniona gleba torfowa zaczyna się szybko utleniać biologicznie przy udziale bakterii, grzybów i innych mikroorganizmów.

Wówczas węgiel skumulowany wcześniej w torfie wraca ponownie w postaci dwutlenku węgla do atmosfery, przyspieszając tym samym ocieplanie się klimatu.

Kwiecień 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
29	30												

1 kwietnia – Międzynarodowy Dzień Ptaków
 4 kwietnia – Dzień Bezdolnych Zwierząt
 7 kwietnia – Dzień Bobra

22 kwietnia – Dzień Matki Ziemi
 25 kwietnia – Dzień Świadomości Zagrożenia Hałasem

Wyjątkowo rzadki gatunek – obuwik pospolity / fot. Błażej Felczak

W Biebrzańskim Parku Narodowym zachowały się jedne z większych populacji tego storczyka w Polsce.

Na mineralnych wzniesieniach otoczonych bagnami zakwita co roku ponad 3 tyś. pędów.

Około 30% emitowanego przez ludzkość dwutlenku węgla jest pochłaniane przez rośliny lądowe.

Niestety prawie połowa tych emisji zostaje w atmosferze.

Maj 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31									

6 maja – Dzień Ptasich Chórów
 11 maja – Dzień Ptaków Wędrownych, Dzień bez Śmiecenia
 21 maja – Europejski Dzień Obszarów Natura 2000

22 maja – Dzień Praw Zwierząt,
 Dzień Różnorodności Biologicznej
 24 maja – Europejski Dzień Parków Narodowych

Rycyk – mieszkaniec podmokłych łąk i pastwisk / fot. Błażej Felczak

Naukowcy szacują, że wszystkie zdegradowane mokradła świata emitują rocznie dwa miliardy ton dwutlenku węgla, czyli ponad 5% antropogenicznych emisji tego gazu cieplarnianego na świecie.

Czerwiec 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
					1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30							

5 czerwca – Dzień Ochrony Środowiska
 8 czerwca – Dzień Cyrku bez Zwierząt
 15 czerwca – Dzień Wiatru

17 czerwca – Dzień Walki z Pustynnieniem i Suszą
 30 czerwca – Dzień Motyla Bielinka Kapustnika

Uszatka błotna – tajemniczy mieszkaniec torfowisk niskich / fot. Błażej Felczak

Mokradła to najtańszy sposób na pochłanianie i przechowywanie węgla z atmosfery.

Należy zadbać o ich odpowiednią wilgotność i mądrze, w zrównoważony sposób je użytkować np. poprzez ekstensywne koszenie bagiennych łąk.

Lipiec 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
29	30	31											

1 lipca – Dzień Owoców
19 lipca – Dzień Wilka

Wodniczka / fot. Beata Głębocka

Wodniczka to niewielki ptak z rzędu wróblowych, który koniecznie potrzebuje mokradeł do życia.

Jest gatunkiem globalnie zagrożonym, który na biebrzańskich torfowiskach niskich znajduje optymalne warunki do lęgów.

Światowa populacja wodniczki liczy jedynie ok. 11 tys. śpiewających samców.

Szacuje się, że w dolinie Biebrzy gnieździ się ok. 80% polskiej populacji i ok. 20 % populacji światowej tego gatunku.

Sierpień 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31								

8 sierpnia – Wielki Dzień Pszczół
 20 sierpnia – Dzień Komara
 25 sierpnia – Dzień Polskiej Żywności

Sóweczka – mały drapieżnik, zasiedlający naturalne lasy / fot. Beata Głębocka

Lasy naturalne są ostoją różnorodności biologicznej, zatrzymują wodę, chronią glebę przed erozją i schładzają klimat w skali lokalnej.

Potrafią również dostosowywać się samodzielnie do zmian klimatu, m.in. zmieniając skład gatunkowy optymalnie do warunków.

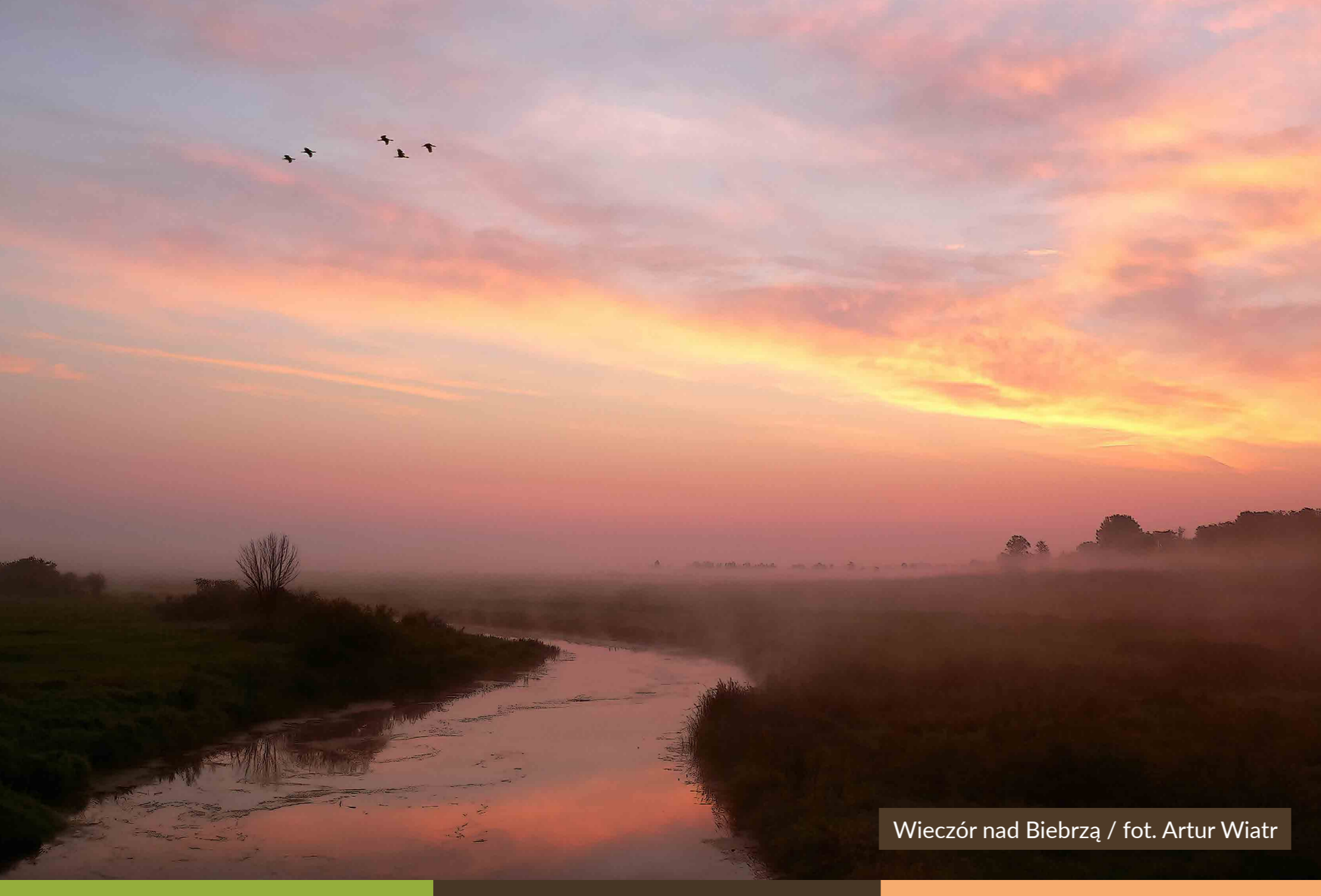
Wrzesień 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
													1
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
30													

16 września – Dzień Ochrony Warstwy Ozonowej
18 września – Dzień Monitoringu Wody

19 września – Dzień Dzikiej Fauny, Flory i Naturalnych Siedlisk
22 września – Dzień bez Samochodu
30 września – Dzień Rzek

Wieczór nad Biebrzą / fot. Artur Wiatr

Korzystając z tradycyjnych źródeł energii, a więc opierających się na wykorzystaniu węgla, gazu i ropy naftowej, przyczyniamy się do ocieplania klimatu. Jednym ze sposobów przeciwdziałania temu procesowi jest wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, czyli naturalnych zjawisk i zasobów Ziemi, jak m.in. promieniowanie słoneczne, wiatr, wodę, pływy morskie czy ciepło z wnętrza ziemi (energia termalna), które nie emitują dodatkowego dwutlenku węgla i innych gazów cieplarnianych. Produkcja własnego prądu (m.in. dzięki panelom fotowoltaicznym) ma pozytywny wpływ na klimat.

Dodatkowo pozwala na zaoszczędzenie pieniędzy i dąży do samowystarczalności energetycznej.

W efekcie miasta i wsie stają się czystsze i cichsze.

Październik 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31										

1 października – Dzień Wegetarianizmu
 2 października – Europejskie Dzień Ptaków
 4 października – Dzień Zwierząt

10 października – Dzień Drzewa
 14 października – Dzień Zmniejszania Skutków Klęsk Żywiotowych

Cietrzew – ptak związany z mozaiką luźnych zadrzewień i terenów otwartych, zwłaszcza podmokłych i bagnistych / fot. Przemysław Kumorek

Efekty zmian klimatu m.in. brak pokrywy śnieżnej zimą są jedną z przyczyn gwałtownego spadku liczebności cietrzewia nad Biebrzą i w innych miejscach w Polsce, które były jego ostojami.

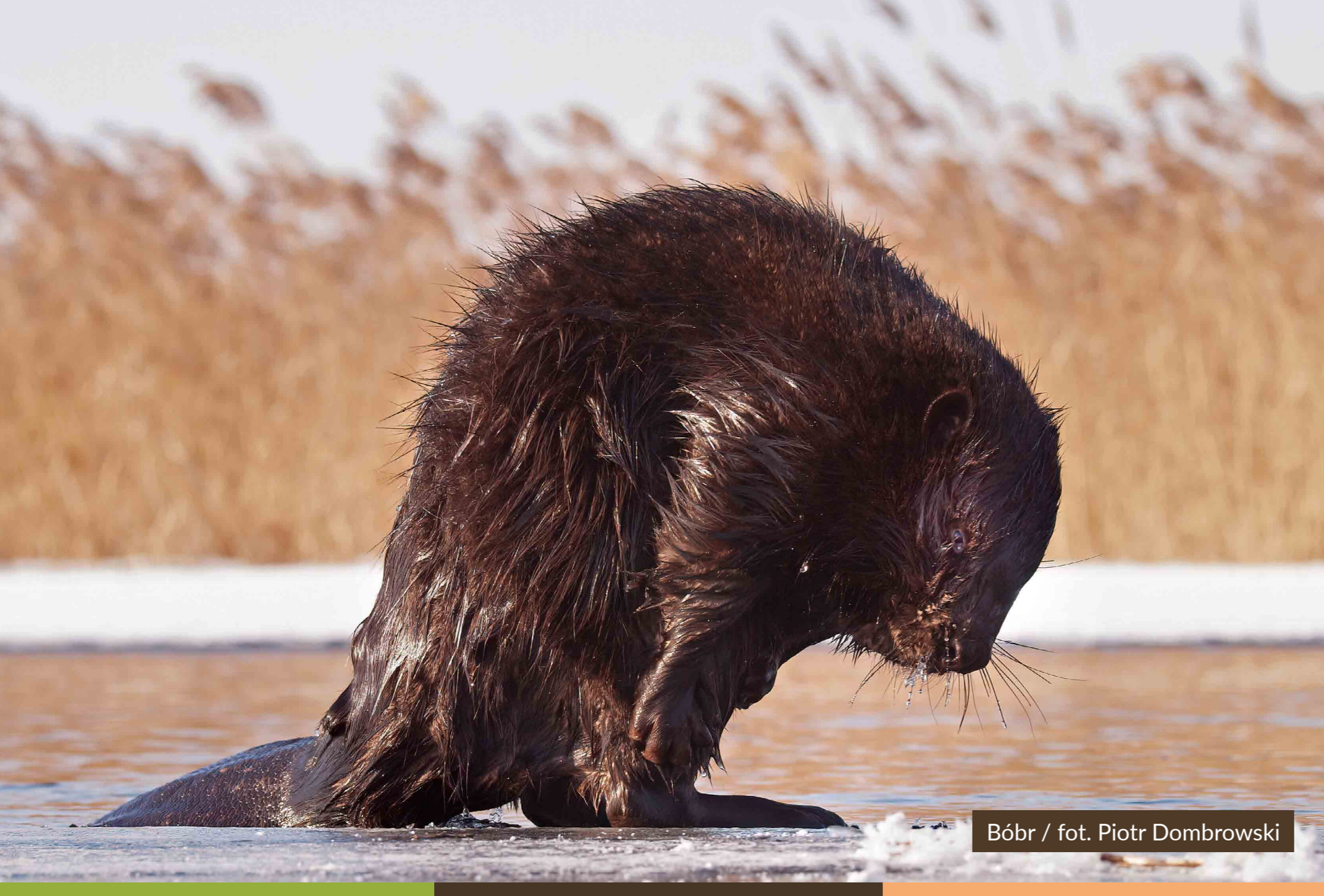
Listopad 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30								

1 listopada – Dzień Wegan
 4 listopada – Dzień Gryzonia
 10 listopada – Dzień Jeża

25 listopada – Dzień bez Futra
 28 listopada – Dzień bez zakupów

Bóbr / fot. Piotr Dombrowski

Działalność bobrów, choć nie zawsze idzie w parze z interesem człowieka, sprzyja regeneracji ekosystemów mokradłowych. Ten ssak to jeden z niewielu organizmów, które potrafią zmienić i dostosować środowisko do swoich potrzeb, a przy okazji tych przekształceń wpłynąć na dynamikę całego ekosystemu, hamując odpływ wody, przyczyniając się do jej natleniania i oczyszczania, zwiększając różnorodność biologiczną (w bobrowych stawach żyje mnóstwo organizmów wodnych, mnożą się ryby, ptaki związane z mokradłami wyprowadzają lęgi). Aktywność bobrów przyspiesza procesy naturalizacji zajętych przez nie terenów. W sytuacji, gdy Polska cierpi na pogłębiający się deficyt wodny, rola bobrów w przyrodzie musi być dostrzegana i ceniona jak nigdy wcześniej.

Grudzień 2024

Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Sb	N
													1
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
30	31												

5 grudnia – Dzień Gleby
10 grudnia – Dzień Praw Zwierząt

19 grudnia – Dzień Wiecznie Zielonych Roślin
20 grudnia – Dzień Ryby

